

L'ESMICOLAMENT

Z. Carandell & O. Esteve

Quina és l'essència de l'anomenada *tècnica de l'esmicolament*?

En tot procés de desenvolupament i millora basat en la PR partim d'un acostament holístic i vivencial a aspectes de la pròpia tasca docent que ens preocupen.

La **tècnica de l'esmicolament** pretén descobrir les petites operacions que s'amaguen darrere de visions més àmplies i prendre consciència d'allò que penses i fas. Concretament, es tracta de promoure, a través de la formulació de preguntes, una cerca més científica (que va d'allò general a allò més concret i específic), la qual cosa implica necessàriament en un primer moment disseccionar, destriar, extraure els diversos elements que configuren una realitat més complexa. Aquests elements però cal tornar-los a emmarcar i crear xarxes de relació lògica entre ells per tal d'entendre la complexitat sistèmica del fenomen que treballem. El plantejament de l'esmicolament propugna, doncs, el diàleg entre una visió global i una visió específica.

Es tracta de promoure l'alternança de processos "top-down" (de dalt a baix) i processos "bottom-up" (de baix a dalt):

Partint de visions globalitzadores¹ (sempre de caire més intuïtiu i vivencial), es passa a processos "bottom-up" (de baix a dalt), més analítics, que cerquen les petites unitats que componen aquestes primers representacions, però no per presentar-les com a fragments separats sinó mostrant les seves relacions i nous marcs més genèrics en els quals les podem inscriure.

Algunes preguntes que promouen l'esmicolament són:

- Què implica per a tu/vosaltres ...?
- Què entenc per ...?
- Què és per a mi un **bon tractament** ...?
- Quins exemples puc donar ...?
- Per a què serveix ..
- Qui, com, on, quan ...?

Per a què serveix?

En termes generals

Reprement la idea presentada més amunt, aquest procediment ajuda en termes generals a passar d'un nivell de coneixement més intuïtiu, més inconscient, (*Gestalt*), a un nivell de coneixement més cognitiu, (*Schema*), que implica un grau de consciència superior, que permet al o la docent en formació argumentar i extraure conclusions del seu coneixement pràctic. (vegeu base conceptual a la pàgina *web* de Pràctica Reflexiva).

El nivell de coneixement "*Gestalt*" es pot representar com un tot sense destriar, una nebulosa teixida per records, experiències passades, sentiments, valors, tendències a fer les coses d'una manera rutinària. Per avançar, s'ha de passar d'aquest nivell a un altre de naturalesa més cognitiva, que respon al desig d'entendre *el que un fa i per què ho fa*. Aquest desig comporta la necessitat de cercar quins són els elements que s'amaguen darrere d'aquestes creences i maneres d'actuar rutinàries; quines relacions existeixen entre elles; quins trets són generalitzables. Aquests processos de destriar, relacionar i emmarcar de

nou, m'ajuden a començar a entendre i a poder argumentar la meua actuació, arribant així a un nivell superior de coneixement, més conscient i elaborat: nivell *Schema*. Aquest procés de cerca de fonamentació de la meua manera de fer i entendre la meua tasca docent em portarà cada cop a afinar més la meua mirada i a arribar a un coneixement cada cop més argumentat i sòlid, per tant més teòric: nivell *Teoria*.

Un exemple d'aquest procés de passar d'un coneixement de *Gestalt* a nivells superiors de *Schema* i *Teoria* el podem trobar en l'instrument "De les meves inquietuds a la pregunta de recerca", el qual parteix de l'esmicolament d'inquietuds personals per a arribar a preguntes de recerca elaborades.

En termes específics

En termes més específics, l'esmicolament ajuda a:

- Donar una orientació prèvia d'allò que comporta el treball en un aspecte o àmbit concret de coneixement, el qual generalment es reflecteix en la formulació dels objectius de millora que fan els docents. Un exemple seria: si els docents volen treballar l'*avaluació* – àmbit molt genèric- , hauran de veure, a través de les tècniques de l'esmicolament, què impliquen exactament els processos d'avaluació; en el moment de plantejar-se aquesta pregunta es construeix un mapa mental on comencen a aparèixer alguns dels elements que, des de la visió dels participants, conflueixen en l'àmbit de coneixement plantejat, en l'exemple: l'avaluació. Serà tasca de la persona formadora ajudar-los a acostar-se a una representació més elaborada i científica del que suposa treballar aquest àmbit. En el sentit descrit, aquest primer esmicolament permet descobrir als participants: el *meu punt de partida, les meves fortaleces i les meves mancances*.
- També permet planificar el procés de millora i prioritzar alguns aspectes en els que es vol focalitzar sense perdre de vista el tot i la relació amb els altres aspectes implicats.
- A més, un cop consensuat en un grup l'objectiu de millora, permet al grup arribar a una **definició d'aquest objectiu de manera compartida**. Es a dir, quan parlem d'un concepte, comencem a compartir entre tots el que entenem darrera d'aquest.
- Finalment, a través d'estratègies de descomposició de conceptes podem descobrir exactament quines idees o representacions tenen cadascun dels membres de la comunitat i d'aquesta manera, anar creant zones de desenvolupament intermental per arribar a construir un marc de referència contextual compartit. (Vegeu document "Com arribar a una definició compartida de l'objectiu de millora")